

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

BESCHERMEN ONDERWATERNATUUR DOOR VERLAGEN DICHTHEDEN UITHEEMSE RIVIERKREEFTEN

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Hoogheemraadschap Delfland is voornemens om uitheemse rivierkreeften af te gaan vangen in vooraf vastgestelde watergangen. Om aan de regels van de Omgevingswet te voldoen, is het bij werkzaamheden die de natuur (oftewel flora en fauna) mogelijk negatief beïnvloeden, noodzakelijk om ecologisch vooronderzoek uit te voeren. Hierbij wordt onderzocht of er mogelijk beschermde soorten (of andere natuurwaarden) in het plangebied aanwezig zijn. Dit vooronderzoek is uitgevoerd middels een bureaustudie. Uit de Quicksan is naar voren gekomen dat er zich beschermde soorten in (of nabij) het projectgebied bevinden of niet uitgesloten kunnen worden. Zodoende dient er een Ecologisch werkprotocol geschreven te worden.

1.2 Zorgvuldig handelen

Hoogheemraadschap van Delfland is zich bij de planning, voorbereiding en uitvoering van zijn werkzaamheden bewust van de in het beheergebied voorkomende planten en dieren die volgens de Omgevingswet zijn beschermd. Om de uitvoering van deze wet voor de waterschappen te vergemakkelijken en op een zo goed mogelijke wijze rekening te houden met beschermde planten en dieren, werkt Delfland met de Gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van waterschappen, Bestendig beheer en onderhoud. In deze gedragscode zijn per type werkzaamheid voorgeschreven werkwijzen beschreven.

Tevens zijn zogeheten 'Voorschriften Algemene- en Specifieke zorgplicht' beschreven. Deze geven invulling aan artikel 1.7 en 1.8 van de Omgevingswet en zijn jaarrond van toepassing. Deze werkwijzen, voorzorgsmaatregelen en voorschriften zijn niet vrijblijvend, maar leidend bij de uitvoer van de werkzaamheden. Afwijken van de voorgeschreven werkwijzen, voorzorgsmaatregelen en voorschriften is uitsluitend mogelijk na overleg met een ecologisch deskundige en afstemming met bevoegd gezag.

1.3 Doel van het Ecologisch werkprotocol

In dit rapport staan maatregelen beschreven om schade aan beschermde flora en fauna zoveel mogelijk te voorkomen. Het Ecologisch werkprotocol is leidend voor de uit te voeren werkzaamheden binnen de vooraf bepaalde scope. Desondanks kan het zijn dat situaties in het veld een andere situatie schetsen dan in het Ecologisch werkprotocol is beschreven. Zodoende is het Ecologisch werkprotocol leidend, maar ligt het niet definitief vast. Blijkt dat situaties veranderd zijn of veranderd moeten worden, dan kan indien nodig het protocol aangepast worden aan de geldende situatie.

1.4 Planning en werkzaamheden

Het afvangen van de uitheemse rivierkreeften wordt uitgevoerd met behulp van een boot, waarmee op strategische locaties fuiken worden geplaatst. Deze fuiken dienen als vangmiddel voor de kreeften en worden op regelmatige basis gecontroleerd en geleegd. De werkzaamheden rondom het legen van de fuiken zal wekelijks plaatsvinden binnen de periode

april tot en met juni 2027 gedurende 12 weken of binnen de periode augustus tot en met november. De gebruikte fuiken bestaan uit tunnelkorven, eenwieksfuiken en springkorven.

2. Ecologisch werkprotocol

Onderstaand Ecologisch werkprotocol (EWP) is opgesteld ten behoeve van het uitvoeren van de werkzaamheden voor het verlagen van de dichtheden rivierkreeften. Hierin worden maatregelen gesteld dienen ter voorkoming van het overtreden van de natuurwetgeving. Bij twijfel over de te treffen maatregelen dient men een ecologisch deskundige te raadplegen.

Aanwijzingen en instructies zijn opgesteld als leidraad voor de werkzaamheden. In de praktijk kunnen onverwachte situaties zich voordoen die niet aangegeven staan in het EWP, waardoor wordt besloten af te wijken van onderstaande aanwijzingen en instructies. Deze situaties dienen overlegd te worden met een deskundig ecooloog. Dit EWP dient op de werklocatie aanwezig te zijn, zodat deze altijd kan worden geraadpleegd en getoond aan handhaving.

2.1 Algemene maatregelen

De onderstaande maatregelen zijn van toepassing op alle werkzaamheden binnen het projectgebied, ongeacht de aanwezigheid van beschermde soorten. Deze maatregelen geven invulling aan de algemene zorgplicht zoals opgenomen in de Omgevingswet en zijn gericht op het voorkomen of beperken van schade aan flora, fauna en hun leefomgeving. Aanvullend hierop dienen de maatregelen voor specifieke werkzaamheden en soortgroepen, zoals beschreven in de vervolgende paragrafen van dit protocol, te worden nageleefd.

- Het Ecologisch Werkprotocol (EWP) dient gedurende de werkzaamheden op de werklocatie beschikbaar te zijn. Alle betrokken medewerkers dienen voorafgaand aan de werkzaamheden kennis te nemen van de inhoud van het protocol. Het EWP is leidend bij de uitvoering van de werkzaamheden.
- Tijdens werkzaamheden in de voortplantingsperiode (globaal maart tot en met oktober) worden de werkzaamheden begeleid door een deskundig ecooloog. Ook buiten deze periode kan ecologische begeleiding noodzakelijk zijn wanneer de aard van de werkzaamheden of de aanwezigheid van beschermde soorten daartoe aanleiding geeft.
- Werkzaamheden waarbij watergangen tijdelijk worden afgesloten, vinden bij voorkeur plaats bij een zo laag mogelijke watertemperatuur. Hiermee wordt de kans op verstoring van paaiactiviteiten en concentraties van vissen nabij paaigebieden zoveel mogelijk beperkt.
- Voor aanvang van de werkzaamheden dient het uitvoerend personeel op de hoogte te zijn van de beschermde en niet-beschermde flora- en faunasoorten die binnen het projectgebied kunnen voorkomen. Hierbij geldt dat ook soorten die niet expliciet in dit protocol zijn opgenomen, tijdens de werkzaamheden kunnen worden aangetroffen.
- Op alle in Nederland voorkomende dier- en plantensoorten is de algemene zorgplicht van toepassing. Werkzaamheden worden daarom zodanig uitgevoerd dat schade aan flora, fauna en hun leefomgeving zoveel mogelijk wordt voorkomen. Hierbij wordt zorgvuldig omgegaan met bermen, slootkanten, oevers, houtsingels, bosjes en solitaire bomen. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke werkmethoden, sparende technieken en geschikt materieel toegepast.
- De snelheid van voertuigen en vaartuigen wordt aangepast zodat aanwezige fauna voldoende gelegenheid heeft om weg te trekken uit het werkgebied. Hierbij geldt een maximale snelheid van circa 5 km/uur. Werkzaamheden worden, waar mogelijk, uitgevoerd in één richting zodat dieren kunnen uitwijken naar geschikt leefgebied met voldoende dekking. Tevens wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande wegen, paden, sporen en vaarroutes.
- Werkzaamheden vinden in beginsel plaats gedurende de daglichtperiode, zodat verstoring door kunstmatige verlichting wordt voorkomen. Indien werkzaamheden plaatsvinden rond zonsopkomst of zonsondergang, wordt uitstraling van verlichting naar de omgeving tot een minimum beperkt.
- Snoeiwerkzaamheden aan bomen, struiken of overige houtige beplanting worden uitsluitend uitgevoerd na beoordeling of onder begeleiding van een deskundig ecooloog.

- Schade aan oevers en bodemstructuur dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Wanneer werkzaamheden vanaf de oever plaatsvinden, worden indien noodzakelijk rijplaten toegepast om insporing, bodemverdichting en beschadiging van de vegetatie te voorkomen. Ook het verlagen van de bandenspanning kan bijdragen aan het beperken van bodemschade. Voor transportbewegingen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande verharde wegen en paden.
- Oever-, talud- en watervegetatie wordt zoveel mogelijk ontzien. Bij het inrichten van een werkplek wordt gekozen voor een locatie waar de minste schade aan vegetatie optreedt. Het onnodig betreden, beschadigen of verwijderen van vegetatie is niet toegestaan.
- Bij het plaatsen, controleren en verwijderen van fuiken wordt oever- en rietvegetatie zoveel mogelijk ontzien. Rietkragen worden rustig benaderd en uitsluitend betreden wanneer dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden. Onnodige verstoring van rietvegetaties dient te worden voorkomen, aangezien deze een functie kunnen vervullen als broed-, schuil- of foerageergebied voor verschillende diergroepen.

3. Specifieke maatregelen beschermde soorten

Deze maatregelen zijn van toepassing op zowel het plaatsen en legen van de fuiken als op het afsluiten van watergangen en duikers. Welke maatregelen op welk moment moeten worden toegepast, is afhankelijk van de situatie ter plaatse en de aanwezige soorten per watergang.

3.1 Werken rondom (broed)vogels

Voor werkzaamheden rondom broedvogels is door adviesbureau ADKEON een beslisboom opgesteld (Bijlage 1). Deze beslisboom ondersteunt uitvoerende partijen bij het bepalen of werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) kunnen worden uitgevoerd zonder overtreding van de natuurwetgeving. Gezien de aard van de werkzaamheden, bestaande uit het afvangen van rivierkreeften in en langs watergangen, is eventuele verstoring met name relevant voor rietbroedende vogels, waterbroedende vogels en soorten die gebruikmaken van oevers als nestlocatie.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden gelden de volgende uitgangspunten:

- Als algemene richtlijn geldt dat de meest geschikte werkperiode loopt van november tot en met maart, omdat deze periode grotendeels buiten het broed- en voortplantingsseizoen valt. De daadwerkelijke aanwezigheid van broedgevallen of voortplantingsactiviteiten is echter altijd leidend, ongeacht de periode waarin werkzaamheden plaatsvinden.
- Broedende vogels, bezette nesten en aanwezige eieren dienen te allen tijde te worden ontzien. Dit geldt ook buiten het reguliere broedseizoen. Verstoring van broedende vogels is niet toegestaan.
- Bij alle werkzaamheden wordt oever- en rietvegetatie zoveel mogelijk ontzien. Het onnodig betreden, beschadigen of platlopen van rietkragen en andere oeervegetaties is niet toegestaan. Werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat de kans op verstoring van broedende vogels, nesten en uitgevlogen jongen tot een minimum wordt beperkt.
- Nesten die op het moment van uitvoering in gebruik zijn, zijn beschermd, ongeacht het seizoen. Daarnaast zijn nesten van soorten met een jaarrond beschermd nestplaats altijd beschermd, ook wanneer deze tijdens de werkzaamheden niet in gebruik zijn.

- Voor aanvang van de werkzaamheden en gedurende de uitvoering dient te worden vastgesteld dat geen jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Hierbij moet specifiek aandacht worden besteed aan:
 - o nestplaatsen in oevers, zoals die van ijsvogel en oeverzwaluw;
 - o nestplaatsen in bomen nabij de watergang, zoals die van buizerd, sperwer, zwarte kraai, ekster en andere soorten met een jaarrond beschermde nestfunctie.

Werken binnen het broedseizoen (globaal 15 maart – 15 juli)

Indien werkzaamheden plaatsvinden binnen het broedseizoen, gelden de volgende aanvullende maatregelen:

- Voor aanvang van de werkzaamheden controleert het uitvoerend personeel de werklocatie op de aanwezigheid van nesten, broedende vogels en andere aanwijzingen voor broedactiviteiten. Aangetroffen nesten worden op kaart vastgelegd en geregistreerd in het door de opdrachtgever verstrekte logboek (Bijlage 2).
- Het uitvoerend personeel dient gedurende de werkzaamheden voortdurend alert te zijn op alarmerend gedrag van vogels, zoals waarschuwingsroepen, afleidingsgedrag of herhaald aanvliegen van een specifieke locatie. Dergelijk gedrag kan wijzen op een nest of jongen in de directe omgeving.
- Fuiken worden op minimaal 5 meter afstand van brede rietkragen en rietoevers geplaatst om verstoring van rietbroedende vogels zoveel mogelijk te voorkomen.
- Indien een vogel tot broeden komt in de directe nabijheid van een geplaatste fuik, wordt de betreffende fuik nog eenmaal geleegd en vervolgens verwijderd of verplaatst naar een geschikte locatie buiten de invloedssfeer van het nest. Hiermee wordt verdere verstoring van het broedgeval voorkomen.
- Indien tijdens de werkzaamheden een bezet nest wordt aangetroffen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, worden de werkzaamheden in de directe omgeving tijdelijk gestaakt. De locatie wordt vastgelegd in het logboek en gemeld aan de begeleidend ecooloog, die bepaalt welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.
- Wanneer een nest dreigt te kantelen, weg te drijven of zich zodanig in de watergang bevindt dat de werkzaamheden niet veilig of zorgvuldig kunnen worden voortgezet, dient direct contact te worden opgenomen met de begeleidend ecooloog. Alleen de ecooloog beoordeelt of en welke maatregelen mogen worden getroffen.

3.2 Maatregelen rondom zoogdieren

Uit de quickscan blijkt dat de aanwezigheid van 7 beschermde zoogdiersoorten niet kan worden uitgesloten. De maatregelen die tijdens de werkzaamheden moeten worden toegepast, zijn hieronder weergegeven.

Bever

- Bij aantreffen van beverburchten en holen moeten de werkzaamheden binnen straal van 50 meter binnen de kraamperiode (mei t/m augustus) en 20 meter buiten de kraamperiode gestaakt worden. Dit betekent het eventueel overslaan van bepaalde fuiken. Geef de exacte locatie door aan de opdrachtgever en schakel een deskundig ecooloog in;

- Wanneer een bever de projectlocatie passeert dienen werkzaamheden die de bever kunnen verstoren gestaakt te worden. Laat de bever rustig op eigen tempo voorbijgaan en blokkeer zijn vluchtroute niet. Werkzaamheden mogen pas hervat worden wanneer de bever op eigen initiatief uit het gebied is vertrokken.

Boommarters

- Boommarters kunnen in het projectgebied voorkomen, voornamelijk in plekken met veel bos en weide. Deze dieren kunnen bij verstoring vluchten maar geef ze hiervoor de tijd en mogelijkheid;
- Boommarters kunnen zich in holtes van bomen, struiken en stapels takken huisvesten. Bij aantreffen van deze verblijfplaatsen of nesten dienen deze te worden gemarkeerd en dient een veilige zone ingesteld te worden waarbinnen niet gewerkt mag worden;
- Probeer verstoring door geluid, aanwezigheid en licht zoveel mogelijk te beperken op locaties waar de boommarter niet uitgesloten kan worden.

Noordse woelmuis

- Bij het plaatsen van de fuiken (met name tunnelfuiken die in de lengte van de oevers geplaatst worden) dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van muizenholen. Het is niet toegestaan voortplantingsplaatsen te vernielen of ongeschikt te maken. Het plaatsen van de fuik moet daarom in overleg met een deskundig ecoloog direct onder of op de waterlijn gebeuren om de openingen van muizenholen vrij te houden van versperring.
- De planning en uitvoer van de werkzaamheden op de locaties waar de soort niet uitgesloten kan worden, wordt met een deskundig ecoloog afgestemd, die het traject controleert op aanwezigheid van individuen of holletjes van de noordse woelmuis;
- Probeer waar nodig geen onnodige beschadigingen aan oevers of de vegetatie op en rondom de oever te voorkomen.

Otter

- Wanneer een otter de projectlocatie passeert, leg werkzaamheden stil die de otter kunnen verstoren. Laat de otter dan rustig op eigen tempo het projectgebied verlaten. Blokkeer zijn vluchtroute niet. Werkzaamheden mogen pas doorgaan wanneer de otter op eigen initiatief uit het gebied is vertrokken.

Steenmarter

- Eventuele snoeiwerkzaamheden aan overhangende bomen of struiken gebeuren uitsluitend onder begeleiding van een deskundig ecoloog. Bomen mogen niet gekapt worden zonder ecologisch onderzoek en eventueel noodzakelijke kapvergunning;
- Steenmarters kunnen zich in holtes van bomen, struiken en stapels takken huisvesten. Bij aantreffen van deze verblijfplaatsen of nesten dienen deze te worden gemarkeerd en dient een veilige zone ingesteld te worden, welke passend is voor de soort waarbinnen niet gewerkt mag worden;

- Steenmarters kunnen in het projectgebied voorkomen, voornamelijk in plekken met veel bos en weide. Probeer verstoring door geluid, aanwezigheid en licht zoveel mogelijk te beperken;
- Steenmarters kunnen zich in holtes van bomen, struiken en stapels takken huisvesten. Bij aantreffen van deze verblijfplaatsen of nesten nabij tewaterlaatlocaties of fuiklocaties dienen deze locaties te worden aangepast om herhaaldelijke verstoring te voorkomen.

Vleermuizen

- Plaats na zonsondergang geen materiaal of materieel in essentiële vlieg- en foerageerroutes van vleermuizen. Zorg ervoor dat deze zoveel mogelijk aan de kant staan of verplaats ze uit de routes om blokkades te voorkomen;
- Om essentiële foerageer- en vliegroutes van vleermuizen niet te hinderen mag er uitsluitend tussen zonsopgang en zonsondergang gewerkt worden. Afwijken hiervan kan uitsluitend in overleg met een deskundig ecooloog.

Waterspitsmuis

- De waterspitsmuis kan niet tegen verstoring. Overmatig geluid en trillingen kunnen leiden tot de dood. Houd hier rekening mee tijdens de uit te voeren werkzaamheden. Men dient met licht materieel te werken en zich niet onnodig op de oevers te begeven waar de holen van de waterspitsmuis zich kunnen bevinden;
- De waterspitsmuis heeft zijn nest voornamelijk in holen dicht bij de oever. Deze plaatsen worden daarom zoveel mogelijk vermeden. Rijd met werkvoertuigen ten minste 2 meter van de waterkant af, waardoor holletjes niet onnodig worden dichtgedrukt;
- Bij het plaatsen van de fuiken (met name tunnelfuiken die in de lengte van de oevers geplaatst worden) dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van muizenholen. Het is niet toegestaan voortplantingsplaatsen te vernielen of ongeschikt te maken. Het plaatsen van de fuik moet daarom in overleg met een deskundig ecooloog direct onder of op de waterlijn gebeuren om de openingen van muizenholen vrij te houden van versperring.

3.3 Maatregelen rondom reptielen

Ringslang

- De ringslang overwintert in hopen compost, groenafval, houtsnippers, grond of stenen. Deze plaatsen dienen te worden vermeden tijdens de werkzaamheden;
- Een ringslang kan aangetroffen worden binnen het projectgebied. Wanneer de ringslang moet opwarmen is deze vaak te vinden op open plekken met veel zonlicht. Daarbij kan een individu foeragerend aangetroffen worden op de oever of in het water. Wanneer deze wordt aangetroffen moeten werkzaamheden stilgelegd worden en afgewacht worden tot deze zelf het gebied verlaat.

3.4 Maatregelen rondom ongewervelden

Gevlekte witsnuitlibel

- De gevlekte witsnuitlibel is afhankelijk van moerasachtige systemen en vegetatierijke vennen en plassen. Larven komen vooral voor in het vegetatierijke deel in de overgang van water naar land. Tijdens de werkzaamheden dient deze zone zo goed mogelijk te worden ontzien.

Grote vos

- Belangrijke waardbomen van de grote vos zijn iep, zoete kers, populier, maar ook sommige wilgensoorten. Door deze van schade aan takken te ontzien blijven eitjes en rupsen onverstoord.

Platte schijfhoren

- In de watergangen met platte schijfhoren mag geen gebruik gemaakt worden van een boot met een motor. De werveling en stroming die het gebruiken van een motor veroorzaakt kan de schijfhoren wegblazen of bedekken onder sediment. Op deze locatie kan gebruik worden gemaakt van een waadpak of de boot op een alternatieve manier voortduwen zoals roeien.

Teunisbloempijlstaart

- Op locaties waar de waardplanten: (harig) wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart groeien moet beschadiging aan de oevers voorkomen worden door hier niet overheen te rijden of een boot te water te laten. De soort kan zich als rups of pop bevinden in of rondom de waardplanten in juni-september (rups) en september-april (als pop in strooisel);
- Plaatsen waar strooistel op de oever ligt dienen zoveel mogelijk te worden ontzien. Gebruik waar nodig rijplaten op plaatsen die niet vermeden kunnen worden.

4. Gebiedsbescherming en overige aandachtspunten

Vrijgestelde en Rode Lijst soorten

- Voor vrijgestelde soorten en Rode Lijst soorten geldt te allen tijde de specifieke zorgplicht, dit houdt in dat schade aan deze soorten én hun habitat voorkomen dient te worden. Dit betreft het voorkomen van schade aan dieren (of planten), nesten, foerageerplaatsen, voortplantings- en rustplaatsen;
- Indien deze soorten aanwezig zijn dient vooraf aan de werkzaamheden preventieve maatregelen genomen te worden om schade te voorkomen.

Overige flora en fauna

- Kijk bij het inrichten van een werkplek of aanmeren van vaartuigen eerst of je geen schade veroorzaakt aan bijvoorbeeld bomen en vooral nesten en beschermde soorten die zich op de oever kunnen bevinden. Bij twijfel altijd eerst overleggen met de uitvoerder.

Werken binnen NNN-gebieden

- NNN-gebieden zijn rijk aan soorten, pas het materiaal en werkgang hierop aan;
- Leg waar nodig rijplaten aan om verdichting te voorkomen;

- Faseer werkzaamheden in ruimte en tijd en zorg voor genoeg uitwijkmogelijkheden voor vogels die zich nabij de werkzaamheden ophouden;
- Verblijf niet onnodig lang in een NNN-gebied en vermijd onnodige verplaatsingen van materiaal en machines. Een goede planning kan hierbij ondersteunen.

Exoten

- Binnen het projectgebied kunnen mogelijk invasieve exoten voorkomen welke negatieve effecten hebben op lokale flora en fauna;
- Indien je een invasieve exoot tegenkomt die door je werk makkelijk verspreid kan worden, stop dan direct met werken en neem direct contact op met een ecooloog om vervolgstappen te bespreken;
- Materiaal wat in aanraking is geweest met een invasieve exoot dient grondig schoongemaakt te worden op locatie om verspreiding te voorkomen;
- Meld de locatie van aangetroffen invasieve exoten bij de gemeente of het waterschap. Deze brengt de aantasting in kaart zodat plannen om exoten lokaal aan te pakken kunnen worden verbeterd. Bij twijfel kan een deskundig ecooloog ingeschakeld worden. Raadpleeg zo nodig de veldgids invasieve waterplanten of de veldgids invasieve houtige planten die de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit heeft opgesteld.

Werken in blauwalg vervuild water

- Blauwalg kan voor huid- en oogirritaties zorgen bij aanraking. Draag daarom de nodige persoonlijke beschermingsmiddelen zoals een waadpak en waterafstotende handschoenen. Vermijd contact met blauwalg. Als men in contact raakt, was dan de algen van uw huid om irritatie of gezondheidsklachten te voorkomen.

Calamiteiten

- Ondanks alle zorgvuldig genomen maatregelen kan er toch nog onverwacht een gebeurtenis optreden die een nadelig effect kan veroorzaken op flora, fauna en het milieu. Meld iedere calamiteit bij de opdrachtgever. Bijvoorbeeld bij het onverwachts aantreffen van een beschermde soort, maar ook bij een olie lekkage of een roetende dieselmotor. Leg de calamiteit en daaropvolgende handeling vast in een calamiteitenrapport (bij voorkeur met fotobewijs toegevoegd).

Bijlage 1: Werkinstructie beslisboom

De beslisboom helpt bepalen of er kan worden gestart met de werkzaamheden en welke maatregelen nodig zijn tijdens het werk.

1. Voer eerst de voorloop uit

Loop vóór het werk rustig door het hele werkgebied. Kijk en luister naar vogels en controleer het riet, de oevers, struiken, bomen en watergang op vogelnesten, eieren en jongen.

Noteer alle waarnemingen. Markeer een nest op het land met een piketpaaltje, houdt hierbij wel afstand. Plaats geen paaltje bij een nest in de watergang, maar beschrijf de locatie tot waar gewerkt kan worden.

2. Gebruik de beslisboom

Begin bovenaan en beantwoord iedere vraag met JA of NEE. Volg de bijbehorende pijl totdat je bij een maatregel uitkomt. Voer deze maatregel uit voordat je begint.

Twijfel je? Houd afstand, start de werkzaamheden nog niet en bel de uitvoerder of ecooloog voor de te nemen maatregelen.

3. Wat doe je na de voorloop?

Geen vogels of nesten gezien of gehoord

Je mag starten zonder extra maatregelen. Blijf opletten en controleer bij iedere nieuwe werkronde opnieuw; vogels kunnen later alsnog een nest maken.

Alleen volwassen vogels op de oever of in het water

Je mag werken, maar rijd en vaar rustig (**maximaal 5 km/uur**). Geef vogels ruimte om zelf weg te gaan. Jaag ze niet op en blokkeer hun vluchtroute niet.

Nest met eieren of jongen

Markeer het nest, houd **minimaal 3 meter** afstand en betreed deze buffer niet. Raak het nest, de eieren of jongen niet aan en verplaats ze nooit.

Maken veel nesten het werk onmogelijk? Verklein de buffer volgens de beslisboom tot **1,5 meter**. Lukt het dan nog niet, stel dit deel van het werk één week uit en controleer opnieuw.

Jonge vogels lopen of zwemmen al rond

Werk rustig en geef de vogels ruimte om zelf weg te gaan. Vang of verplaats ze niet, drijf ze niet op en voorkom dat jongen van hun ouders worden gescheiden.

Vogels in het riet

Gebruik de herkenningsspagina achter op de beslisboom. Herken je een kwetsbare rietvogel?

Werk niet langs het deel waar de vogel vliegt of rust; Houd minimaal 2 meter afstand van het riet; Werk daar zo kort mogelijk. Verplaats een fuik zo nodig verder van het riet.

Twijfel je? Ga ervan uit dat het een kwetsbare rietvogel is en overleg met de ecooloog.

Nesten in bomen of struiken

Bij een groot nest hoog in een boom:

Blijf zo ver mogelijk weg en probeer 25 meter afstand te houden, let op vliegende of roepende roofvogels, stop bij onrustig gedrag en bel de ecooloog.

Bij *meerdere nesten bij elkaar* kan het om een kolonie gaan. Houd minimaal 25 meter afstand. Vliegen de vogels weg en keren ze niet terug, stop dan en bel de ecooloog.

Algemene regels rondom broedvogels

Blijf tijdens het werk opletten

Stop als je onverwacht een nest, eieren of jongen ontdekt, vogels langdurig onrustig zijn of niet meer bij hun nest kunnen komen, of als je twijfelt over de juiste maatregel. Houd afstand en bel de uitvoerder of ecooloog.

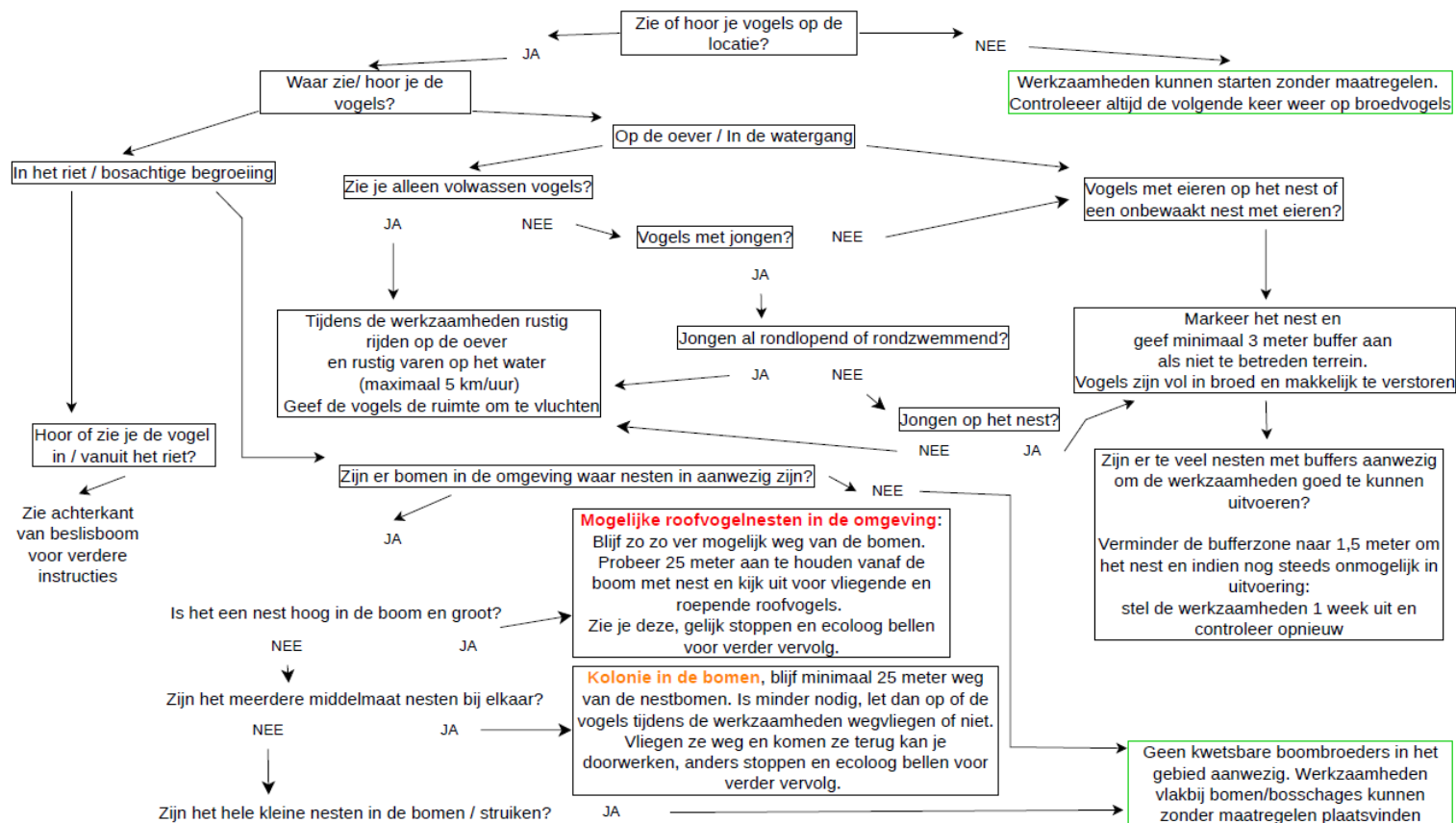
Raak vogels, nesten, eieren en jongen nooit aan. Vang, verplaats of beschadig ze niet.

Bijlage 2: Beslisboom

Beslisboom werken rondom broedvogels

Deze beslisboom is opgesteld om aannemers in het veld te helpen beslissen hoe te werken rondom broedvogels en nesten tijdens het broedseizoen, zonder de vogels in grote mate te verstoren tijdens de afvangwerkzaamheden van de Rode Amerikaanse Rivierkreeft

Tijdens de voorloop controleer je op eventuele nesten en vogels in het gebied.
Markeer nesten altijd met een piketpaaltje tijdens de voorloop ronde (tenzij in de watergang aanwezig)
Noteer de waarnemingen en loop daarna de beslisboom door voor verdere maatregelen

Horen

Klinkt de vogel als één van onderstaande beschrijvingen?

Kleine karekiet zang: Krr-krr-kiet-kiet-kiet, vaak op hetzelfde tempo en met enkele fluittonen tussendoor

Bosrietzanger: imiteert veel vogelzangen, veel tempowisselingen, ratels en fluiten

Rietzanger

Roep: Krrt-krrt

Zang: redelijk krassende zang, vol imitaties van vogels.

Rietgors

Zang: Tsie-tsieieuw;

Roep: Tsieeuw, daalt in toon aan het einde

Blauwborst

Zang: pjief-pjief welke steeds sneller gaat

Roerdomp

Roep: klinkt als 'hoemp', zeer laag geluid. Af en toe ook meeuwachtig 'kau'

Bruine kiekendief

Roep: klinkt als een hoge 'hie-ê', zeer korte roep

Zien

Ziet de vogel eruit als één van de onderstaande afbeeldingen?

Kleine karekiet / bosrietzanger

Roerdomp

Rietzanger

Bruine kiekendief

Rietgors
(mannelijke, vrouwtjes bruin gestreepte kop)

Blauwgors
(Mannelijke, vrouwtje minder blauwe borst)

JA

Werk niet langs het deel van de rietkraag waar je de soort ziet vliegen / rusten. Houd minimaal 2 meter afstand om het riet niet te verstoren en werk er zo kort mogelijk bij in de buurt. Verplaats eventueel de fuik wat verder bij het riet vandaan.

NEE

Geen kwetsbare rietbroeders in het gebied aanwezig. Werkzaamheden vlakbij het riet kunnen zonder maatregelen plaatsvinden

Bijlage 3: Logboek ecologie

Werkzaamheden 2026		Uitvoeringsperiode:	Week:
Locatie*:		Aannemer:	
Weersomstandigheden:		Ingevuld door:	
Datum:		Maandag/Dinsdag/Woensdag/Donderdag/Vrijdag	

Inspectie	Actie	Let op	Resultaat	
Zorgplicht maatregelen	Vóóraf en tijdens proces maatregelen treffen t.b.v. zorgvuldig handelen	1) EWP aanwezig?	1) Ja* - Nee	
		2) Oevers gespaard?	2) Ja* - Nee*	Habitatbenadering
Broedvogels	Inspectie van nesten van de locatie (Jaarrond van toepassing)	3) Nesten in oevers?	7) Iets* - niets aangetroffen	
		4) Nesten in water?	8) Iets* - niets aangetroffen	
		5) Nesten nabij vangtuigen?	9) Iets* - niets aangetroffen	
Beschermde soorten	Vooraf controleren	6) Zijn er vooraf beschermde soorten bekend?	11) Ja* - Nee	Bij twijfel altijd contact opnemen met HHDelfland
	Beschermde soorten aanwezig?	7) Zijn tijdens uitvoering beschermde soorten waargenomen?	12) Ja* - Nee	Ja = vermelden soort op formulier**
Exoten	Vooraf en tijdens proces controleren	8) Zijn er exoten aangetroffen?	13) Ja* - Nee	Ja = contact HHDelfland
* Afspraken of bijzonderheden				

Aangetroffen beschermde soorten:

-
-
-

* specificeren in het dagrapport van de aannemer.

Dit format is een opzet voor een ecologisch logboek. De aannemer blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de invulling van een gedegen ecologisch logboek. Het Hoogheemraadschap van Delfland is niet aansprakelijk voor eventueel ontstane schade als gevolg van een onzorgvuldige documentatie in het kader van de Ecologisch rapportage. Te allen tijden dienen de Gedragscode, Ecologisch Werkprotocol en logboek aanwezig te zijn op locatie.